

Họ tên học sinh:..... SBD..... Lớp.....

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)**Đọc văn bản và thực hiện các câu hỏi**

Tóm tắt: “Sống mòn” là cuốn tiểu thuyết của nhà văn hiện thực Nam Cao viết trước Cách mạng tháng Tám về đề tài người trí thức tiểu tư sản. Nhân vật chính là Thử - một thanh niên được học hành, có hoài bão chí hướng. Sau khi lấy được bằng Thành chung, y vào Sài Gòn tìm kế mưu sinh. Nhưng sau 3 năm, vì nghèo khó, bệnh tật, y phải về quê, chịu cảnh thất nghiệp. Rồi Thử lên Hà Nội dạy ở trường tư do Địch-anh họ đồng thời cũng là bạn của Thử cùng vợ chưa cưới là Oanh mở ở ngoại thành Hà Nội.

Cùng dạy với Thử, Oanh còn có San. Cuộc sống của họ đều khó khăn. Thử nhận thấy kiếp sống nghèo khổ đã làm thui chột ước mơ, hoài bão và đẩy y cùng với những người xung quanh đến cảnh “sống mòn”, trở nên ti tiện, nhỏ nhen. Nghỉ hè, Thử về quê và phải đối mặt với những chuyện rắc rối của gia đình. Khi y quay trở lại Hà Nội thì trường phải đóng cửa vì thành phố luôn trong tình trạng báo động, Địch đang hấp hối trên giường bệnh,...Thử đành trở về quê. Đoạn trích dưới đây là phần cuối của tiểu thuyết.

“Thử đứng tựa mạn tàu...Người ta không thể ước ao một buổi sáng đẹp hơn. Trời xanh lơ, tươi màu như vừa mới quét sơn. Một vài túm mây trắng, lửng lơ. Không gian như rộng quang ra. Ánh nắng chan hòa và rực rỡ. Nhưng Thử buồn...

Y nhìn đằng sau, Hà Nội lùi dần như muốn bỏ y. Đời y cũng lùi dần. Biết bao nhiêu là ước vọng cao xa khi còn ngồi trên ghế nhà trường! Cái đầu tóc mới nuôi có bao giờ thêm mong sau này làm một ông phán tầm thường, mắt cận thị và lưng gù, thàng thàng lĩnh lương về nuôi vợ, nuôi con? Y sẽ đỗ thành chung, y sẽ đỗ tú tài, y sẽ vào đại học đường, y sang Tây,...Y sẽ thành một vĩ nhân đem những sự thay đổi lớn lao đến cho xứ sở mình. Ra khỏi trường, y thấy mình gần như một phế nhân. Vào Sài Gòn, y đã làm một kẻ lông bông. Tuy vậy, mấy năm ở Sài Gòn cũng là một quãng thời gian đẹp của y. Ít ra, y cũng hăm hở, y đã náo nức, y đã mong chờ. Y đã ghét và yêu. Y đã say mê. Y đã ngồi ở thư viện không biết mỏi lưng và đón một dịp đi Pháp không biết nản...Về Hà Nội, y sống rụt rè hơn, sèn so hơn, sống còm rom. Y chỉ còn dám nghĩ đến chuyện để dành, chuyện mua vườn, chuyện làm nhà, chuyện nuôi sống y với vợ con y. Nhưng cũng chưa đến nỗi hồng cả mười phần. Ít ra, y cũng còn làm được một việc gì, còn kiếm nổi một bát cơm của mình ăn. Nhưng nay mai, mới thật buồn. Y sẽ chẳng có việc gì làm, y sẽ ăn bám vợ! Đời y sẽ mọc lên, sẽ gỏi đi, sẽ mòn, sẽ mục ra ở một xó nhà quê. Người ta sẽ khinh y, vợ y sẽ khinh y, chính y sẽ khinh y. Rồi y sẽ chết mà chưa làm gì cả, chết mà chưa sống!...

Nghĩ thế y thấy ghen ngào, thấy uất ức vô cùng! Không! Y sẽ không chịu về quê. Y sẽ đi bất cứ đâu, mặc rủi may, sống bất cứ thế nào và chết thế nào cũng được. Chết là thường. Chết ngay trong lúc sống mới thật là nhục nhã. Y sẽ đi và bất cần tất cả!...Nhưng mà Hà Nội vẫn lùi dần, lùi dần,...và đời y cũng lùi dần. Y đang lùi về một xó nhà quê. Con tàu chở y về. Y cưỡng lại làm sao, bởi vì y đang ở trên con tàu đó. Chiều hôm nay, về đến nhà, y sẽ bảo Liên rằng trường đã vỡ rồi, y hết kế sinh nhai, y sẽ ra đi, sẽ đi liều,...Liên sẽ vuốt tóc y, xoa đầu y, vỗ về y vào bảo rằng y

sẽ chẳng đi đâu. Và y sẽ chẳng đi đâu...Ấy! Cái đời y là vậy! Y biết thế! Y nhu nhược quá, hèn yếu quá! Y không bao giờ cưỡng lại...[...] Y chỉ để mặc con tàu mang đi.

Hà Nội vẫn lùi dần, lùi dần,...và bây giờ thì xa rồi, khuất hẳn rồi. Hai bên bờ sông, lần lượt qua những đồng ruộng và những khóm tre, những làng mạc xơ xác, những người nhà quê bao nhiêu đời nay đương đánh vật nhau với đất. Trên những bãi sông kia, trong những làng mạc, những khóm xanh xanh kia, có biết bao nhiêu người sống như y, không bao giờ dám cưỡng lại đời mình. Đời họ là một đời tù đày. Nhưng cũng như một con trâu, họ vẫn cặm cúi kéo cày, ăn cỏ, chịu roi. Ở bên kia những cánh đồng bùn lầy, là rừng xanh, cuộc sống tự do, cỏ ngập sừng. Con trâu có lẽ cũng biết vậy, nhưng chẳng bao giờ nó dám đi, chẳng bao giờ nó dám dứt đứt sợi dây thừng. Cái gì giữ con trâu lại ở đồng bằng và ngăn người ta đến một cuộc đời rộng rãi hơn, đẹp đẽ hơn? Ấy là thói quen, lòng sợ hãi sự thay đổi, sợ hãi những cái gì chưa tới. Ấy thế mà trên đời này lại chẳng có cái gì tới hai lần. Sống tức là thay đổi...

Bên cạnh Thứ, một anh chàng nhà quê trẻ tuổi, mượn được tờ báo của một kẻ đồng hành, mở ra, ề ề đọc cho mấy người nhà quê khác nghe chung. Thứ nhớ đến cuộc chiến tranh ghê gớm hiện thời. Bao nhiêu người chết! Bao nhiêu thành phố tan nát! Cái thảm sông máu, núi thây thật là rùng rợn. Nhân loại lên cơn sốt rét, đang quần quai, nhả nhó, rên la, tự mình lại cắn mình, tự mình lại xé mình, để đổi thay. Cái gì sẽ trời ra? Lòng Thứ lại đột nhiên hé ra một tia sáng mong manh. Thứ lại thấy hi vọng một cách vu vơ. Sau cuộc chiến tranh này, có lẽ cuộc sống sẽ dễ dàng hơn...đẹp đẽ hơn...Nhưng y lại đỏ mặt ngay. Người ta chỉ được hưởng những cái gì mình đáng hưởng thôi. Y đã làm gì chưa?"

(Sống mòn, trích Tuyển tập Nam Cao, tập 2, NXB Văn học, 2005, tr.331- 334)

Câu 1: Xác định ngôi kể được sử dụng trong đoạn trích trên?

Câu 2: Ước mơ của nhân vật Thứ khi còn ngồi trên ghế nhà trường là gì?

Câu 3: Tìm và nêu tác dụng của một biện pháp tu từ trong câu văn sau: "Đời y sẽ mọc lên, sẽ gủi đi, sẽ mòn, sẽ mục ra ở một xó nhà quê."

Câu 4: Anh/chị hiểu như thế nào về câu: "Rồi y sẽ chết mà chưa làm gì cả, chết mà chưa sống! ..."

Câu 5: Qua văn bản, cho biết thông điệp nào là quan trọng nhất với anh/chị? Vì sao?

II. LÀM VĂN (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

Dựa vào đoạn trích trong phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) phân tích ngắn gọn diễn biến tâm lí nhân vật Thứ để thấy được tài năng bậc thầy trong việc miêu tả tâm lí nhân vật của nhà văn Nam Cao.

Câu 2 (4,0 điểm)

Có người cho rằng: "Nếu người trẻ không học cách biết ơn, họ sẽ không biết cách sống tử tế." Từ góc nhìn của một người trẻ, anh/chị hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) trình bày suy nghĩ về vai trò của lòng biết ơn trong cuộc sống.

----- Hết -----

- Thí sinh không sử dụng tài liệu. Giám thị không giải thích gì thêm.

TRƯỜNG THPT SỐ 1 NGÔ GIA TỰ

HƯỚNG DẪN CHẤM KIỂM TRA GIỮA KỲ II

TỔ NGỮ VĂN

MÔN NGỮ VĂN, KHỐI 12

NĂM HỌC 2025 – 2026

(Đáp án 04 trang)

Thời gian làm bài: 90 phút (không kể thời gian phát đề)

A. HƯỚNG DẪN CHUNG

1. Giám khảo nắm vững các yêu cầu của hướng dẫn chấm để đánh giá tổng quát bài làm của học sinh, tránh đếm ý cho điểm.
2. Giám khảo nên chủ động, linh hoạt trong việc vận dụng đáp án và thang điểm; khuyến khích những bài viết sáng tạo, có cảm xúc trên cơ sở đáp ứng ý cơ bản.
3. Bài làm của học sinh phải đảm bảo đúng yêu cầu, diễn đạt có chất văn chương, ít mắc lỗi dùng từ, chính tả, ngữ pháp, dẫn chứng tiêu biểu.

B. HƯỚNG DẪN CHẤM CỤ THỂ

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	4,0
	1	Ngôi kể thứ ba Hướng dẫn chấm: - Trả lời được như đáp án: 0,5 điểm - Trả lời sai/ Không trả lời: 0 điểm	0,5
	2	Ước mơ của Thứ khi ngồi trên ghế nhà trường là “ <i>đổi thành chung</i> ”, “ <i>đổi tú tài</i> ”, “ <i>vào đại học đường</i> ”, “ <i>sang Tây</i> ”, rồi sẽ “ <i>thành vĩ nhân đem đến sự thay đổi lớn lao đến cho xứ sở mình</i> ”. Hướng dẫn chấm: - Trả lời như đáp án: 0,5 điểm - HS chép nguyên văn câu “ <i>Y sẽ đổi ... cho xứ sở mình</i> ”: 0,5 điểm - Trả lời 01 ý đáp án: 0,25 điểm - Trả lời sai/ Không trả lời: 0 điểm	0,5
	3	HS tìm và nêu tác dụng của ít nhất một biện pháp nghệ thuật sau: - Liệt kê: “ <i>mốc lên</i> ”, “ <i>gỉ đi</i> ”, “ <i>mòn</i> ”, “ <i>mục ra</i> ” được xếp nối tiếp nhau. Tác dụng: Nhấn mạnh sự hao mòn, tàn lụi dần của cuộc đời nhân vật, tạo cảm giác bế tắc, ngột ngạt. - Điệp cấu trúc: Lặp lại cấu trúc: “ <i>sẽ + động từ</i> ”. Tác dụng: Nhấn mạnh tính tất yếu, không thể tránh khỏi. Tạo nhịp điệu dồn dập, ám ảnh. Gợi dự cảm bi kịch về tương lai. - Ẩn dụ: Các từ “ <i>mốc, gỉ, mòn, mục</i> ” vốn dùng cho đồ vật nay được dùng để nói về đời người. Ẩn dụ cho một cuộc sống tù túng, không phát triển, bị mục ruỗng về tinh thần. Hướng dẫn chấm: - Hs tìm và nêu tác dụng của một BPTT: 1,0 điểm	1,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		- Hs chỉ nêu tên hoặc nêu tác dụng của một BPTT: 0,5 điểm - Trả lời sai/ Không trả lời: 0 điểm	
	4	HS có thể hiểu câu nói “Rồi y sẽ chết mà chưa làm gì cả, chết mà chưa sống! ...” theo nhiều cách, tuy nhiên phải phù hợp. Gợi ý cách hiểu như sau: Có thể chia câu nói thành hai vế để giải thích: - <i>Chết mà chưa làm gì cả</i>: Không phải chưa làm theo nghĩa chỉ tất cả các hành động sinh hoạt hằng ngày. Mà là “chưa làm” được điều có ý nghĩa, chưa thực hiện được ước mơ, hoài bão, chưa để lại được giá trị cho đời. - <i>Chết mà chưa sống</i>: Sống ở đây không phải chỉ là tồn tại sinh học. Sống là được sống đúng với khát vọng, với lý tưởng, sống trọn vẹn giá trị tinh thần. => Cả câu ý nói Thứ nhận ra mình chỉ đang tồn tại lay lắt, bị cơm áo ghi sất đất, không được là chính mình. <i>Hướng dẫn chấm:</i> - Hs nêu được tương đương như đáp án: 1,0 điểm - Hs chỉ nêu được một trong hai ý tương đương như đáp: 0,5 điểm - HS chỉ nêu được một trong hai ý trong đáp án nhưng còn sơ sài: 0,25 điểm - Trả lời sai/ Không trả lời: 0 điểm	1,0
	5	Hs có thể có nhiều câu trả lời khác nhau miễn là phù hợp với câu hỏi. Gợi ý một số thông điệp sau: - Đừng chết khi chưa làm được gì cả, đừng chết khi chưa sống. - Con người cần dũng cảm vượt qua sự sợ hãi, phá bỏ thói quen sống mòn mỏi để sống một cuộc đời ý nghĩa, thay vì "chết mòn" trong sự tù túng. - Đừng vì nghèo khó mà đê tiện, hèn nhát và ích kỷ khiến con người trở nên xa cách, làm tổn thương lẫn nhau. <i>Hướng dẫn chấm:</i> - HS trình bày thông điệp ngắn gọn, sâu sắc, phù hợp với văn bản: 1,0 điểm - HS trình bày được thông điệp nhưng chưa sâu sắc: 0,5 điểm - HS trình bày cảm nhận của cá nhân chung chung: 0, 25 điểm - HS trình bày sai thông điệp hoặc không làm: 0 điểm	1,0
II		LÀM VĂN	6,0
	1	Dựa vào đoạn trích trong phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) phân tích ngắn gọn diễn biến tâm lí nhân vật Thứ để thấy được tài năng bậc thầy trong việc miêu tả tâm lí nhân vật của nhà văn Nam Cao.	2,0
		Đoạn văn đáp ứng được các yêu cầu sau:	0,5

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		a. Yêu cầu chung: xác định đúng vấn đề nghị luận; đảm bảo yêu cầu về hình thức và nội dung: - Vấn đề nghị luận: Phân tích ngắn gọn diễn biến tâm lí nhân vật Thử để thấy được tài năng bậc thầy của Nam Cao trong việc miêu tả tâm lí nhân vật. - Về hình thức: Học sinh có thể trình bày đoạn văn theo cách diễn dịch, quy nạp, tổng – phân – hợp, móc xích hoặc song hành. - Về dung lượng: khoảng 200±100 chữ	
		b.Yêu cầu cụ thể: Hs triển khai đoạn văn theo trình tự hợp lí và sử dụng đúng các kĩ năng nghị luận. b1. Phân tích được diễn biến tâm lí của Thử theo trình tự sau: - Nỗi buồn và ý thức về sự “lùi dần” của đời mình + Hình ảnh “Hà Nội lùi dần” song hành với “đời y cũng lùi dần”. + Tâm trạng tiếc nuối, đau xót trước những ước mơ lớn lao thời trẻ. + Ý thức cay đắng về sự thất bại bế tắc. → Bi kịch người trí thức tiểu tư sản trước Cách mạng. - Sự giằng xé giữa phản kháng và nhu nhược + Cao trào: “Y sẽ không chịu về quê.....Y sẽ đi bất cứ đâu...” + Tâm thế muốn vùng thoát khỏi “chết ngay trong lúc sống” + Nhưng ngay lập tức rơi vào dự cảm bất lực “Y sẽ chẳng đi đâu....Y nhu nhược quá...” → Diễn biến tâm lí phức tạp, chân thực, tự ý thức đầy đau đớn. - Mở rộng thành suy tư triết lí về kiếp người + So sánh con người như trâu bị buộc dây + Nhận ra nguyên nhân: thói quen, nỗi sợ thay đổi + Nhận ra tư tưởng: “Sống tức là thay đổi” – Khát vọng đổi thay nhưng bất lực - Lóe ra tia hi vọng mong manh rồi tự phủ định + Nghĩ đến chiến tranh-> Hi vọng về một cuộc đổi thay + Nhưng lập tức tự vấn: “Y đã làm gì chưa?” → Tâm trạng giằng co giữa hi vọng và mặc cảm vô nghĩa. b2. Đánh giá được tài năng miêu tả tâm lí nhân vật của Nam Cao: Với nghệ thuật độc thoại nội tâm, hình ảnh mang tính biểu tượng (con trâu, con trâu), kết cấu lặp “lùi dần” tạo ám ảnh và ngôn ngữ nửa trữ tình, nửa triết lí, đoạn trích đã thể hiện tài năng bậc thầy của Nam Cao trong phân tích tâm lí con người. b3. Sáng tạo: - Có những ý đột phá vượt ra ngoài đáp án nhưng có sức thuyết phục.	1,0 0,25 0,25

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		- Có cách diễn đạt tinh tế, độc đáo. Hướng dẫn chấm: - HS diễn đạt rõ ràng, đủ ý, lời văn gãy gọn, hợp chuẩn mực, không sai lỗi chính tả: 2,0 điểm. - HS diễn đạt rõ ràng nhưng chưa đủ ý, mắc vài lỗi chính tả: 1,0 - 1,75 điểm). - HS trả diễn đạt lan man, thiếu trọng tâm, mắc nhiều lỗi chính tả: 0,25 - 0,75 điểm.	
		Có người cho rằng: “Nếu người trẻ không học cách biết ơn, họ sẽ không biết cách sống tử tế.” Từ góc nhìn của một người trẻ, anh/chị hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) trình bày suy nghĩ về vai trò của lòng biết ơn trong cuộc sống.	4,0
		Bài văn đáp ứng được những yêu cầu sau: a. Yêu cầu chung: Xác định đúng vấn đề nghị luận; Đảm bảo yêu cầu về hình thức và dung lượng. - Xác định vấn đề nghị luận: Suy nghĩ về vai trò của lòng biết ơn. - Hs đảm bảo đủ ba phần của một bài văn nghị luận; Trong mỗi đoạn học sinh có thể trình bày đoạn văn theo cách diễn dịch, quy nạp, tổng – phân – hợp, móc xích hoặc song hành. - Dung lượng: khoảng 600±200 chữ.	1,0
	2	b. Yêu cầu cụ thể: Hs triển khai đoạn văn theo trình tự hợp lí và sử dụng đúng các kĩ năng nghị luận. b1. Viết mở bài, kết bài cho bài văn nghị luận xã hội: - Mở bài: Giới thiệu được vấn đề nghị luận - Kết bài: Khẳng định được vấn đề nghị luận b2. Giải thích được vấn đề nghị luận: - Lòng biết ơn là thái độ trân trọng, ghi nhớ và mong muốn đền đáp những điều tốt đẹp mà mình đã nhận được từ người khác. - Biểu hiện: lời cảm ơn chân thành, sự kính trọng cha mẹ – thầy cô, tri ân những người có công với đất nước, sống tử tế với người giúp đỡ mình... b3. Phân tích, chứng minh vai trò của lòng biết ơn * Đối với cá nhân - Giúp con người sống nhân ái, khiêm tốn, không vô ơn bạc nghĩa. - Tạo động lực phấn đấu để xứng đáng với công lao của người khác. - Mang lại cảm xúc tích cực, nuôi dưỡng tâm hồn trong sáng, thanh thản. * Đối với các mối quan hệ - Gắn kết tình cảm gia đình, bạn bè, thầy trò.	2,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		- Làm cho các mối quan hệ trở nên bền chặt, tin tưởng và tôn trọng lẫn nhau. - Khi được trân trọng, con người sẽ có xu hướng tiếp tục lan tỏa điều tốt đẹp. * Đối với xã hội - Góp phần xây dựng một xã hội nghĩa tình, văn minh. - Thể hiện truyền thống “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây” của dân tộc. - Là nền tảng của đạo lí và sự phát triển bền vững. b4. Dẫn chứng - Học sinh biết ơn thầy cô qua ngày 20/11. - Con cháu tưởng nhớ tổ tiên, chăm sóc ông bà, cha mẹ. - Nhân dân tri ân các anh hùng liệt sĩ qua ngày 27/7.	
		b5. Mở rộng, nâng cao được vấn đề nghị luận và rút ra bài học - Phê phán những người sống vô ơn, ích kỉ, chỉ biết nhận mà không biết cho đi. - Tuy nhiên, biết ơn không đồng nghĩa với phụ thuộc hay trả ơn mù quáng; cần thể hiện đúng cách, đúng mực.	0.5
		b6. Sáng tạo - Có những ý đột phá vượt ra ngoài đáp án nhưng có sức thuyết phục. - Có cách diễn đạt tinh tế, độc đáo.	0.5
		Hướng dẫn chấm: - Học sinh diễn đạt đầy đủ, sâu sắc: 4,0 điểm. - Học sinh diễn đạt đầy đủ nhưng chưa sâu sắc: 2,5 - 3,5 điểm. - Học sinh diễn đạt chung chung, chưa rõ các luận điểm: 1,0 - 2,25 điểm. - Học sinh diễn đạt sơ sài, chưa rõ các biểu hiện: 0,5 - 0,75 điểm Lưu ý: Học sinh có thể bày tỏ suy nghĩ, quan điểm riêng nhưng phải phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật.	
Tổng điểm: phần I + phần II (4,0 + 6,0)			10,0

.....Hết.....